

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Haber-Yorum

Orta Asya Ülkelerinin, Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütüne İhtiyacı Var Mı?

Haber:

28 Mayıs 2025 tarihinde, Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü üye devletlerinin savunma bakanları, Bişkek şehrinde olağan toplantılarını gerçekleştirdi. Kırgızistan Savunma Bakanı Ruslan Mukambetov başkanlığındaki örgüt üye ülkelerinin savunma bakanları kurulunun çalışmalarına, genel sekreterlik ile örgütün ortak genel kurmay başkanlığı temsilcileri katıldı.

Yorum:

Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü kendisini, Sovyetler Birliği sonrası ülkelerin askeri ittifakı olarak sunmakta ve kolektif güvenliği sağlamayı hedeflemektedir. Ancak son yıllarda, özellikle Orta Asya ülkelerindeki uzmanlar ve politikacılar, bu örgütün etkinliği ve önemi konusunda giderek daha fazla şüphe duymaya başladılar. Zira birçok durumda örgütün Orta Asya ile bir ilgisi olmadığı, aksine zararlı bir varlık olduğu değerlendirildi. Bundan daha önemlisi, bu örgütün sadece Rusya'nın çıkarlarına hizmet ettiği değerlendirildi.

Nitekim Rusya, Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'nde egemen bir güç olarak kabul edilmekte ve bu da örgütün aldığı kararları doğrudan etkilemektedir. Pratik olarak örgütün çalışma gündemlerini ve önceliklerini kontrol eden bizzat Rusya'dır. Diğer üye ülkeler ise karar alma sürecinde eşit bir zeminde değillerdir. Çoğu zaman Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'nün müdahalesi, sadece Rusya'nın stratejik çıkarlarıyla uyumlu olmaktadır. Örneğin Ocak 2022'de, örgütün güçleri (kanlı Ocak olarak bilinen olaylarda) Kazakistan'a gönderilmiş olup bu müdahale ise dış tehdide bir yanıt olarak değil, bilakis Tokayev rejimini korumak için bir operasyon olarak görülmüştür. Ama Kremlin'in krizlere müdahil olma arzusuna rağmen örgüt, fiili tehditlere ve gerçek çatışmalara yanıt verme konusunda yetersizliğini ortaya koymuştur.

Aynı şekilde 2020 ve 2022 yıllarında Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki askeri çatışmalarda, Ermenistan'ın ona üye olmasına rağmen örgüt herhangi bir tepki göstermemiştir. Kırgızistan ve Tacikistan arasındaki sınır anlaşmazlıklarında ise örgüt, herhangi bir fiili müdahale olmadan sadece açıklamalar yayınlamakla yetinmiştir. Hatta Taliban'ın Afganistan'da iktidarı ele geçirmesinin ardından Orta Asya ülkeleri, örgütten koordineli hareketler ve bir destek bekliyordu ancak böyle bir şey olmadı.

Bu gerçekler, Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'nün gerçek bir güvenlik kaynağı olarak güvenilirliğini zayıflatmaktadır. Ayrıca Orta Asya ülkelerinin, şu sözlerle özetlenebilecek olan Rusya'nın küstah politikasının tırmanması

nedeniyle bu örgütten nefret etmeye başladığı görülmektedir: “Karar sahibi benim ve istediğimi yaparım.”

2022 yılında Ukrayna'da kapsamlı bir savaşın patlak vermesinden bu yana, Rusya ile olan askeri ittifaka üye olmak, Orta Asya ülkelerinin Batı ve Çin ile olan ilişkiler üzerinde bir yük oluşturmuştur. Çok yönlü bir dış politika izlemeye ve Türkiye, Çin ve Amerika gibi ülkelerle iş birliğini güçlendirmeye çalışan bu ülkeler için Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü ile ilişkileri, bu hedeflerin gerçekleştirilmesinin önündeki bir engel haline gelmiştir.

Rusya için Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü sadece bir askeri ittifak değil, aksine siyasi bir baskı aracı, Orta Asya ülkelerinin içişlerine müdahale etme aracı olmasının yanı sıra kendisine sadık rejimleri destekleme aracıdır. Dolayısıyla mevcut haliyle örgüt, Orta Asya'nın çıkarlarına hizmet etmemekte ve gerçek tehditlere etkili bir şekilde meydan okumaktan aciz kalmaktadır. Faaliyetleri çoğunlukla Rusya'nın jeostratejik çıkarlarına hizmet etmektedir.

Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü, Sovyetler Birliği sonrası dönemde ortaya çıkan, Rusya'ya bağlı klasik bir askeri ittifak olup Orta Asya'da önemini yitirmeye başlamıştır. Zira o, etkili askeri bir güce sahip olmadığı gibi gerçek bir siyasi etkisi de yoktur.

Şerî açıdan, Müslüman ülkelerinin böyle bir örgütün üyesi olması caiz değildir. Bilakis ondan çekilmeleri gerekir; bu da Orta Asya ülkelerinin stratejik bağımsızlıklarını kazanmalarına, Rus hegemonyasından kurtulmalarına ve güvenliklerini başka standartlara göre güçlendirmelerine imkan verecektir.

Orta Asya ülkelerinin bu örgüte olan üyeliklerini sonlandırmaları gerekir; çünkü bu, kendi misaklarına aykırıdır. Ayrıca bölgenin güvenliğini korumak için alternatif yollar aranması gerekir. Müslüman çoğunluğa sahip olan bu ülkeler, birleşik bir İslam Devleti aracılığıyla siyasi, kültürel ve savunma egemenliğini gerçekleştirebilir; Bu da Allahu Teala'nın izniyle yakında Raşidi Hilafet Devleti'nin kurulmasıyla gerçekleşecektir.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Huccet El-Camia